

Sammanfattning

Fråga om det förelegat grund för avskedande alternativt saklig grund för uppsägning av en polis på grund av innehållet i två e-postmeddelanden som polisen skickat till företrädare för Malmö stad. Staten har gjort gällande att agerandet har varit ägnat att på ett mycket allvarligt sätt skada förtroendet för honom som polis och allmänhetens förtroende för polisen. Arbetsdomstolen, som konstaterar att polisen utnyttjat sin grundlagsskyddade yttrandefrihet, har inte funnit att omständigheterna varit sådana att det förelegat skäl för avskedandet eller saklig grund för uppsägning.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2007-03-07
StockholmDom nr 20/07
Mål nr A 54/06**KÄRANDE**

Polisförbundet, Box 5583, 114 85 STOCKHOLM
Ombud: advokaten Johan Karlman, Elmszell Advokatbyrå HB,
Gamla Brogatan 32, 111 20 STOCKHOLM

SVARANDE

Staten genom Rikspolisstyrelsen, Box 12256, 102 26 STOCKHOLM
Ombud: jur. kand. Gunnar Bergström, Gunnar Bergström Juridik AB,
Kvarnhagsvägen 157, 145 60 NORSBORG

SAKEN

ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Mellan staten och Polisförbundet (förbundet) gäller varandra i allmänhet avlösande kollektivavtal. B.L. är medlem i förbundet. Fr.o.m. årsskiftet 2004/05 tjänstgjorde han som yttre befäl vid Polismyndigheten i Skåne.

B.L. har den 18 april 2005 skickat ett e-postmeddelande till planeringssekreteraren för vård och omsorg i Malmö stad och den 19 april 2005 ett e-postmeddelande till kommunalrådet i Malmö I.R. Personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen har med hänvisning till innehållet i e-postmeddelandena i januari 2006 avskedat B.L. från hans anställning. Tvist har uppstått med anledning av avskedandet. Tvisteförhandlingar har hållits utan att parterna kunnat enas.

Förbundet har yrkat att Arbetsdomstolen skall

- förklara avskedandet av B.L. ogiltigt, och
- förplikta staten att till honom betala allmänt skadestånd med 120 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen, den 23 mars 2006, till dess betalning sker.

För det fall Arbetsdomstolen skulle komma fram till att det inte funnits laglig grund för avskedandet, men väl saklig grund för uppsägning, har förbundet i andra hand yrkat att Arbetsdomstolen skall förplikta staten att till B.L. betala

- allmänt skadestånd med 60 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen, den 23 mars 2006, till dess betalning sker, och

- ekonomiskt skadestånd med 113 809 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 10 868 kr från den 25 januari 2006, på 24 065 kr från den 25 februari 2006, på 19 265 kr från den 25 mars 2006, på 17 665 kr från den 25 april 2006, på 16 705 kr från den 25 maj 2006, på 16 705 kr från den 25 juni 2006 och på 8 536 kr från den 25 juli 2006, allt till dess betalning sker.

Staten har bestritt käromålet i dess helhet. Inget belopp avseende allmänt skadestånd har vitsordats som skäligt i sig. Yrkat belopp avseende ekonomiskt skadestånd och ränteyrkandena har vitsordats som skäliga i sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Staten

E-postmeddelandena

Vid tidpunkten för de händelser som föranledde avskedandet var B.L. polisinspektör och tjänstgjorde som yttre befäl vid Polismyndigheten i Skåne. I det arbetet hade han det direkta arbetsledningsansvaret för cirka 15 polismän i yttre tjänst. B.L:s arbete innebar ofta befattning med polisiära ärenden i stadsdelen Rosengård.

B.L. skickade den 18 april 2005 ett e-postmeddelande till planeringssekreteraren för vård och omsorg i Malmö stad E.B. och den 19 april 2005 ett e-postmeddelande till kommunalrådet i Malmö I.R.

I det första e-postmeddelandet skrev han bl.a. följande.

”Du och I.R. behandlar dom gamla svenskarna som slitit och byggt upp vårt fosterland som parasiter och lägger hellre mina skatte kronor på att hjälpa kriminelle Mohammed på Rosengård”.....
... ”Jag vill kräkas på dig ditt djävla sosseas!!!!!!! Du o R. är några jävla svin som inte borde fötts till världen.”

I det andra e-postmeddelandet hänvisade B.L. till att han sedan många år arbetar som polisinspektör i Malmö och att han är chef för samtliga poliser i Malmö som arbetar i yttre tjänst. I det e-postmeddelandet skrev han bl.a. följande.

”Dra in på ditt gigantiska understöd till alla jävla blattar i Malmö (läs Rosengård) och låt svenskarna som jobbat och slitit i ett helt liv för att bygga upp Sverige att få ta del av vårt välstånd.” .....
...”Hoppas att du själv blir gammal o svag ganska snart och blir beroende av hjälp. Fy fan vad jag hatar dig och ditt jävla sosseparti. Jag kräver att du tar en del av pengarna som du och dina jävla sossekolleger lägger på kriminelle Mohammed i Rosengård och satsar dom på våra svenska pensionärer i stället.”

E-postmeddelandena har, sedan de öppnats, skrivits ut och diarieförts som allmänna handlingar och därigenom blivit tillgängliga för allmänheten och media.

B.L. har, genom uttalanden i de två e-postmeddelandena, dels uttryckt missaktning och förakt för personer med annan etnisk bakgrund, dels på ett gravt nedlåtande, kränkande, otillbörligt och hotfullt sätt angripit en tjänsteman och en vald förtroendeman på mycket hög nivå i Malmö. Han har också hänvisat till sin polisiära befälsställning.

I.R. upplevde uttalandena som mycket olustiga. Han kände ett stort obehag och osäkerhet. Han uppfattade en tydlig fientlighet från B.L:s sida. Att B.L. återopade sin polisiära befälsställning bidrog till att I.R. upplevde att uttalandena utgjorde förtäckta hot mot honom. I tiden efter det att e-postmeddelandena skickades förekom flera händelser och gjordes flera uttalanden som var hotfulla och skrämmande, bl.a. blev I.R:s bostad beskjuten med skarpladdat vapen. I.R. uppfattade att e-postmeddelandena, eftersom B.L. i ett av dem hänvisade till att han var polisman, legitimerade de efterföljande hoten och hotfulla händelserna.

E-postmeddelandena väckte stor uppmärksamhet i nyhetsmedierna. Den 20 april 2005 hade Skånska Dagbladet en artikel med rubriken ”Grovt rasistiska e-brev till R.” Dagen därpå fanns i samma tidning en artikel med rubriken ”Polisbefäl misstänkt för hets mot folkgrupp”. Sydsvenska Dagbladet hade den 21 april 2005 en artikel med rubriken ”Polisbefäl utreds efter rasistiska mejl”. I Aftonbladet och Expressen fanns också artiklar med rubriker på samma tema, bl.a. ”Polischef skrev rasistiska brev”. Innehållet i tidningsartiklarna tydliggjorde att det var ett polisbefäl i Malmö som skrivit e-postmeddelandena. I någon artikel namngavs också B.L. Genom artiklarna i pressen kom det till allmänhetens kännedom att e-postmeddelandena riktats till I.R., att de innehöll rasistiska uttalanden och att de hade skickats av ett polisbefäl i Malmö.

Åtal för hets mot folkgrupp

B.L. åtalades för hets mot folkgrupp enligt 16 kap. 8 § brottsbalken. Malmö tingsrätt ogillade åtalet i dom den 11 oktober 2005. I domen fann tingsrätten att de uttalanden B.L. gjort var nedvärderande och kränkande och utgjorde sådant uttryck för missaktning som kunde medföra straffansvar. Tingsrätten fann också att e-postmeddelandena var allmänna handlingar och att de i och för sig fått en sådan spridning som i sig kunnat utgöra grund för straffansvar. Åtalet ogillades emellertid eftersom tingsrätten inte fann det styrkt att B.L. haft för avsikt att sprida uttalandena till andra än adressaterna och att han heller inte insett att e-postmeddelandena skulle bli tillgängliga för fler än ett fåtal personer. Det var enligt tingsrättens mening därför inte visat att B.L. haft uppsåt att sprida uttalandena. En av tingsrättens ledamöter var skiljaktig till förmån för åklagarens bedömning.

Personalansvarsnämndens beslut

Den 10 januari 2006 beslutade personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen att skilja B.L. från hans anställning. Som skäl för beslutet att avskeda honom angavs följande.

”En grundläggande förutsättning för att en polis på ett korrekt skall kunna utföra sina arbetsuppgifter är att han åtnjuter allmänhetens förtroende. Inom polisväsendet ägnas vidare särskild uppmärksamhet åt brott och företeelser som har rasistiska förtecken. Alla medarbetare förutsätts i sitt arbete lojalt motverka alla former av rasism. Nämnden finner det mot den bakgrunden synnerligen anmärkningsvärt att du i dina e-postmeddelanden har uttryckt missaktning mot och förakt för personer med annan etnisk bakgrund. I ett av meddelandena har du dessutom åberopat din polisiära befälsställning. Till det kommer att du på ett vulgärt och opassande sätt angripit en vald förtroendeman i den kommunala förvaltningen. Ditt handlande har varit ägnat att på ett mycket allvarligt sätt skada inte bara förtroendet för dig som polis utan även polisväsendets anseende. Nämnden beaktar också att det gick mer än ett dygn mellan det första och det andra e-postmeddelandet och att det därför i det fallet inte kan ha rört sig om en i plötslig affekt vidtagen åtgärd från din sida. Vid sin samlade bedömning finner nämnden att du har handlat på ett sätt som visar att du uppenbarligen är olämplig som polis och att du grovt har åsidosatt dina åligganden mot arbetsgivaren. Du skall därför avskedas.”

Grundläggande krav på en polisman

Bestämmelser som anger grundläggande krav som ställs på en polisman finns i ett flertal rättsakter och föreskrifter.

FN:s generalförsamling har antagit regler för hur polismän skall uppträda. I resolution nr 34/169 av den 17 december 1979 (Förenta nationernas uppförandekod för tjänstemän inom brottsbekämpande myndigheter) anges bl.a. att polismän i tjänsten skall respektera och skydda varje medborgares mänskliga rättigheter (art. 2).

I 1 kap. 2 § regeringsformen anges att den offentliga makten, dit även polisväsendet hör, skall utövas med respekt för allas likhet inför lagen och för den enskilda människans frihet och värdighet. Enligt motiven till bestämmelsen utgör den ett program- och målsättningsstadgande som innehåller särskilt viktiga principer för samhällsverksamhetens inriktning (prop. 2001/02:72).

I 1 § polislagen (1984:387) anges att polisens arbete syftar till att främja rättvisa och trygghet, att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och att tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp. I 4 kap. polisförordningen (1998:1558) finns närmare bestämmelser om skyldigheter i anställningen. I 1 § anges att anställda inom polisen skall i arbetet uppträda på ett sätt som inger förtroende och aktning. Vidare anges att de skall uppträda hövligt, hänsynsfullt och med fasthet samt iaktta behärskning och undvika vad som kan uppfattas som småaktighet och ovänlighet. I 10–11 §§ finns regler om skyldigheter för polisman under ledig tid.

Den omständigheten att B.L. i det ena e-postmeddelandet åberopat sin polisiära befälsställning skall uppfattas på det sättet att e-postmeddelandet sänts av honom i egenskap av polisbefäl. Det medför att bestämmelserna i 4 kap. polisförordningen är tillämpliga på hans agerande.

I 2 kap. 1 § regeringsformen anges att varje medborgare gentemot det allmänna är tillförsäkrad yttrandefrihet. Yttrandefriheten får inskränkas med hänsyn till bl.a. allmän ordning (13 §). Straffstadgandet i 16 kap. 8 § brottsbalken är ett exempel på en sådan tillåten inskränkning av yttrandefriheten. Det är alltså inte tillåtet att med hänvisning till yttrandefriheten uttrycka missaktning för de skyddade grupper som avses i nämnda straffstadgande. Den omständigheten att det, som i förevarande fall, varit fråga om en polisman i befälsställning gör att gränsen för vilka uttalanden som med hänvisning till yttrandefriheten kan anses godtagbara måste anges med särskild noggrannhet och stränghet.

Malmö stad

Malmö är en stad med stor etnisk mångfald. Staden har cirka 270 000 invånare och en fjärdedel av dessa är födda utomlands. Stadsdelen Rosengård utmärks av en stor invandratäthet. Där är andelen personer som är födda utomlands cirka 60 procent och de representerar tillsammans ungefär 50 olika språkgrupper. I stadsdelen finns påtagliga problem när det gäller sociala förhållanden, arbetslöshet och kriminalitet.

Det är mycket viktigt att det inte uppstår något tvivel om att polismakten behandlar alla människor lika och med respekt för deras värdighet. Det är dock inte ovanligt med påståenden om att polisen i sin verksamhet gör sig skyldig till särbehandling av människor med avseende på etniskt ursprung. Mot den bakgrunden är det viktigt att polisens verksamhet inte äventyras av ett felaktigt uppträdande från enskilda polismän. Det är alltså mycket viktigt att enskilda polismän upprätthåller ett etiskt förhållningssätt i sin tjänsteutövning för att inte riskera att skada allmänhetens förtroende för polismyndigheten och dess verksamhet. Kraven på ett etiskt förhållningssätt måste sättas särskilt högt när det gäller polismän i befälsställning.

Polismyndigheten i Skåne har under senare år arbetat aktivt med att ”närma sig” olika invandrargrupper i Malmö, bl.a. i stadsdelen Rosengård. Det arbetet sker i samarbete med andra myndigheter och syftar till att bygga upp ett förtroende för polisens verksamhet.

Skäl för avskedande

Omständigheterna är vid en samlad bedömning – trots tingsrättens frikännande dom – sådana att det har funnits skäl att avskeda B.L. Innehållet i e-postmeddelandena har på ett mycket allvarligt sätt skadat förtroendet för B.L. som polis och allmänhetens förtroende för Polismyndigheten i Skåne.

De omständigheter som förbundet angivit som förklaring till B.L:s agerande, kan enligt statens mening inte tillmätas någon betydelse vid bedömningen av om det förelegat laglig grund för att skilja honom från anställningen. E-postmeddelandena har avsänts med mer än ett dygns mellanrum. B.L:s agerande kan därför inte ursäktas med att e-postmeddelandena skulle ha sänts i hastigt mod; i vart fall inte det andra meddelandet.

Det är enbart innehållet i e-postmeddelandena som ligger till grund för statens uppfattning i målet. Staten har i övrigt inte anledning att framföra någon kritik mot B.L:s tjänstgöring som polis.

Omplaceringsfrågan

Det är riktigt att det inte genomförts någon omplaceringsutredning. Alla arbetsuppgifter som polisman förutsätter att arbetsgivaren och allmänheten har ett förtroende för polismannen i fråga. Eftersom det förtroendet är brutet har det inte varit skäligt att kräva att arbetsgivaren skulle ha omplacerat B.L.

Det är riktigt att det vid tidpunkten för avskedandet fanns lediga anställningar vid Länskommunikationscentralen. Arbetet där innebär att ta emot inkommande larm och att dirigera patruller till platsen för brott och händelser som kräver ett ingripande. Arbetet innebär således ständiga kontakter med allmänheten. Även arbetet vid Länskommunikationscentralen förutsätter således att arbetsgivaren och allmänheten har ett förtroende för polismannen ifråga. Det har därför inte varit skäligt att kräva att arbetsgivaren skulle ha omplacerat B.L. till Länskommunikationscentralen.

Sammanfattning och grunder

B.L. har den 18 april 2005 skickat ett e-postmeddelande till planeringssekreteraren för vård och omsorg i Malmö stad E.B. och den 19 april 2005 ett e-postmeddelande till kommunalrådet i Malmö I.R. I meddelandena har han dels uttryckt missaktning och förakt för personer med annan etnisk bakgrund, dels på ett gravt nedlåtande, kränkande, otillbörligt och hotfullt sätt angripit en tjänsteman och en vald förtroendeman på mycket hög nivå. I ett av meddelandena har B.L. även hänvisat till sin polisiära befälsställning.

B.L:s agerande har varit ägnat att på ett mycket allvarligt sätt skada förtroendet för honom som polis och allmänhetens förtroende för Polismyndigheten i Skåne. Genom sitt agerande har B.L. grovt åsidosatt sina åliggande mot arbetsgivaren, varför det funnits laglig grund för avskedande enligt 18 § anställningsskyddslagen.

För det fall Arbetsdomstolen skulle komma fram till att det inte funnits skäl för avskedande har det i vart fall förelegat saklig grund för uppsägning. Det har inte varit skäligt att kräva att arbetsgivaren skulle ha omplacerat B.L.

Förbundet

Bakgrund

B.L. genomgick Polishögskolan åren 1988–1990 och tjänstgjorde därefter som ordningspolis i Stockholms län. Efter några år flyttade han till Malmö för att komma närmare sin familj. Från och med årsskiftet 2004/05 innehade han ett stadigvarande vikariat som yttre befäl vid Polismyndigheten i Skåne. Från den 20 april 2005 till dess att han avskedades den 11 januari 2006 var han kommenderad till inre tjänst.

Den 18 och den 19 april 2005 skickade B.L. de e-postmeddelanden som staten redogjort för. Han skickade dem från sin bostad. I e-postmeddelandena framförde B.L. kritik mot Malmö stad och dess företrädare för det sätt på vilket staden bedrev åldringsvård.

Den 20 april 2005 delgavs B.L. misstanke om brotten hets mot folkgrupp och förtal. Den 22 april 2005 beslutade åklagaren att lägga ned förundersökningen med motiveringen att brottsligt uppsåt till sådan spridning som avses i bestämmelsen om hets mot folkgrupp inte kunde styrkas och att det i övrigt saknades anledning att anta att brott som faller under allmänt åtal begåtts. Förundersökningen återupptogs efter beslut den 3 maj 2005. Åtal om hets mot folkgrupp väcktes vid Malmö tingsrätt. Tingsrätten ogillade åtalet genom dom den 11 november 2005.

Personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen beslutade den 10 januari 2006 att avskeda B.L. från anställningen som polisinspektör vid Polismyndigheten i Skåne. Beslutet delgavs B.L. den 11 januari 2006.

E-postmeddelandena

E-postmeddelandena till E.B. och I.R. föranleddes av att B.L. några dagar tidigare sett ett inslag i Sydnytt som handlade om hur 98-årige G.H. inte fick tillgång till den boendeform som han behövde. B.L. blev mycket upprörd över det sätt på vilket G.H. behandlades och det sätt på vilket I.R. bemötte de frågor han fick när han intervjuades. B.L. beslutade sig för att skriva ett e-postmeddelande till I.R. När han inte hittade dennes e-postadress på Malmö stads hemsida skickade han i stället ett e-postmeddelande till E.B., som enligt uppgift på hemsidan ansvarade för frågor som rörde vård och omsorg. Syftet med e-postmeddelandet till E.B. var att han ville att hon skulle ta till sig hans kritik och framföra den till I.R. Dagen därpå hittade han I.R:s adress på hemsidan varpå han skrev ett nytt meddelande som skickades direkt till honom.

B.L. var mycket upprörd och irriterad när han skrev e-postmeddelandena. En starkt bidragande orsak till hans ilska och engagemang när det gäller frågor om åldringsvården var att han i samband med sin fars bortgång personligen hade upplevt hur hans far på grund av ekonomiska neddragningar fått lida av att bli flyttad mellan olika sjukhus och därmed inte få den vård som han akut behövde. Hans affekterade tillstånd medförde att han i sitt ordval kom att använda kraftuttryck och flera mindre övertänkta formuleringar som han i normala fall aldrig använder.

Den utlösande faktorn till att B.L. skickade e-postmeddelandena var att han ansåg att G.H. blev illa behandlad, men syftet var främst att tala om för I.R. vad han tyckte om den förda politiken. B.L. hoppades också att hans e-postmeddelande skulle bidra till att G.H. skulle slippa flytta runt mellan olika tillfälliga boenden.

Att en privatperson till en politiker eller en tjänsteman i en kommun framför åsikten att han eller hon anser att allmänna medel skall omfördelas från insatser för brottsbelastade människor med utländsk härkomst till åldringsvården är knappast någon särskilt kontroversiell åsikt. En sådan uppfattning kan heller inte anses som rasistisk. Mot denna bakgrund och med beaktande av att B.L. velat tydliggöra för I.R. och E.B. att han hade erfarenhet av projekt riktade till kriminella i Rosengård är det heller inte anmärkningsvärt att B.L. valde att tillsammans med sitt namn även nämna att han var polis.

B.L. har inte genom sina olyckliga ordval givit uttryck för några rasistiska åsikter och han hyser heller inte några sådana åsikter. Han anser att alla människor är lika värda och skall behandlas med respekt. B.L. har inte haft för avsikt att kränka någon person, folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med avseende på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung. Han har med all önskvärd tydlighet insett att han använt sig av ett felaktigt språkbruk som lätt kan misstolkas. Han tar i dag avstånd från de formuleringar han använde sig av och han ångrar djupt det sätt på vilket han uttryckte sig.

Förbundet har inte anledning att ifrågasätta statens påstående om att I.R. i ett nära tidsmässigt samband med e-postmeddelandena utsattes för hot och hotfulla händelser på det sätt som gjorts gällande i målet. Detta är dock något som B.L. inte kan lastas för.

Inte skäl för avskedande eller uppsägning

B.L. har inte gjort sig skyldig till brottslig gärning. Hans agerande har inte skett i tjänsten. B.L. har utnyttjat sin rätt till yttrandefrihet enligt 2 kap. 1 § regeringsformen.

Det har inte funnits några anmärkningar beträffande hans inställning till eller behandling av människor med utländsk härkomst eller annars mot hans sätt att arbeta. B.L. har en lång och väl vitsordad tjänstgöring som polis. Enligt arbetsgivaren har B.L. skött sina arbetsuppgifter på ett föredömligt sätt och det har aldrig funnits anledning att anmärka på hans arbetssätt. B.L:s chefer och kollegor ger en relativt entydig bild av honom som person och arbetskamrat. Han bedöms som plikttrogen och skötsam och uppges sällan eller aldrig ge uttryck för egen irritation eller frustration. Såvitt känt har arbetsgivaren aldrig i något enskilt fall haft anledning att misstänka att B.L. skulle ha gjort sig skyldig till en oriktig behandling av allmänheten eller av sina arbetskamrater.

Arbetsgivaren borde, innan beslut om avskedande togs, ha utrett huruvida B.L. verkligen har de främlingsfientliga åsikter som det påstås att han gett uttryck för i e-postmeddelandena. Under alla omständigheter borde B.L. rimligen ha fått en chans att i efterhand korrigera och förklara sina uttalanden innan arbetsgivaren övervägde att avskeda honom. Det är endast vid sammanträdet inför personalansvarsnämnden den 10 januari 2006 som han fått möjlighet att muntligen redogöra för omständigheterna kring e-postmeddelandena.

Den omständigheten att arbetsgivaren anser sig ha förlorat förtroendet för B.L. är i sig inte någon sådan misskötsamhet som berättigar ett avskedande. Med beaktande av samtliga omständigheter framstår avskedandet som fullständigt oproportionerligt.

B.L. är, sammanfattningsvis, lämplig för fortsatt tjänstgöring inom Polismyndigheten i Skåne, i första hand som yttre befäl och i andra hand på annan tjänst inom myndigheten.

Om det till följd av B.L:s agerande har funnits saklig grund för uppsägning har det ålegat arbetsgivaren att göra en omplaceringsutredning. Någon sådan utredning har dock inte gjorts. Vid tidpunkten för avskedandet fanns det lediga anställningar vid Länskommunikationscentralen. B.L. har haft tillräckliga kvalifikationer för dessa befattningar.

Sammanfattning och grunder

B.L. är vid en samlad bedömning lämplig för fortsatt tjänstgöring som polis. Staten har inte fullgjort sin omplaceringsskyldighet. B.L. har således avskedats utan att det ens funnits saklig grund för uppsägning av honom. Avskedandet skall därför ogiltigförklaras och staten skall förpliktas att betala allmänt skadestånd till B.L.

Om Arbetsdomstolen finner att staten inte haft rätt att avskeda B.L. men att det förelagat saklig grund för uppsägning skall staten för det oriktiga avskedandet förpliktas utge allmänt och ekonomiskt skadestånd till B.L.

Domskäl

Tvisten

B.L. avskedades, genom beslut av personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen, i januari 2006. Vid tidpunkten för de händelser som föranledde avskedandet var B.L. polisinspektör vid Polismyndigheten i Skåne och tjänstgjorde som yttre befäl. I det arbetet hade han det direkta arbetsledningsansvaret för cirka 15 polismän i yttre tjänst.

B.L. skickade den 18 april 2005 ett e-postmeddelande till Malmö stads planeringssekreterare för vård och omsorg E.B. och den 19 april 2005 ett e-postmeddelande till kommunalrådet i Malmö I.R. I e-postmeddelandena framförde B.L. kritik mot Malmö stad och dess företrädare för det sätt på vilket staden bedrev åldringsvård och använde skattemedel. E-postmeddelandena diariefördes som allmänna handlingar och blev därigenom tillgängliga för allmänheten och media.

Staten har gjort gällande följande. B.L. har i e-postmeddelandena uttryckt missaktning och förakt för personer med annan etnisk bakgrund samt på ett gravt nedlåtande, kränkande, otillbörligt och hotfullt sätt angripit en tjänsteman och en vald förtroendeman på hög nivå i staden. B.L. har i ett av

meddelandena uppgett att han var polisinspektör. Uttalandena har varit ägnade att skada förtroendet för honom som polis och allmänhetens förtroende för Polismyndigheten i Skåne. B.L. har genom sitt agerande grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren varför det förelegat skäl för avskedande. I vart fall har hans agerande utgjort saklig grund för uppsägning. Det har inte varit skäligt att kräva att arbetsgivaren skulle ha omplacerat B.L.

Förbundet har gjort gällande att avskedandet har skett utan att det ens har funnits saklig grund för uppsägning. Förbundet har hävdad följande. Ordvalet i meddelandena har inte gett uttryck för främlingsfientliga åsikter och det har heller inte varit B.L:s avsikt att uttrycka missaktning för någon person eller för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung. Syftet med meddelandena var att framföra synpunkter på åldringsvården i staden och på användningen av allmänna medel. B.L. är lämplig för fortsatt anställning vid Polismyndigheten i Skåne och arbetsgivaren hade i vart fall kunnat omplacera honom.

Utredningen i målet

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på förbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med B.L. samt vittnesförhör med polisinspektören B-O.A. och poliskommissarien J.S. På statens begäran har hållits vittnesförhör med kommunalrådet I.R. På förbundets begäran har syn hållits på två TV-inslag. Parterna har även åberopat skriftlig bevisning.

Några rättsliga utgångspunkter

18 § anställningsskyddslagen

Enligt 18 § anställningsskyddslagen får avskedande ske om arbetstagaren grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Ett avskedande får som framhållits i motiven till bestämmelsen ske endast i flagranta fall. Det skall vara fråga om ett sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som inte rimligen skall behöva tålas av arbetsgivaren. Av motiven framgår att bestämmelsen i första hand syftar på ageranden som har direkt samband med anställningen (prop. 1973:129 s. 149–150).

1976 års lag om offentlig anställning

Bestämmelser om avskedande av arbetstagare i offentlig anställning reglerades före den 1 juli 1994 i 1976 års lag om offentlig anställning (1976 års LOA).

Enligt 11 kap. 1 § 1976 års LOA kunde avskedande ske om arbetstagaren begått brott som visar att han uppenbarligen är olämplig att inneha sin anställning. Arbetsdomstolen har i flera tidigare domar som avsett offentliga anställningar (se t.ex. AD 1997 nr 13 och 95) uttalat att man vid tillämpning av 18 § anställningsskyddslagen bör kunna söka ledning i den praxis som har utbildat sig vid tillämpningen av 11 kap. 1 § 1976 års LOA. Domstolen uttalade i AD 1981 nr 168 följande. Syftet med bestämmelserna om avskedande i 1976 års LOA är att slå vakt om den offentliga tjänstens integritet. Det är särskilt viktigt att slå vakt om den offentliga tjänstemannens integritet när det är fråga om polismän. Detta sammanhänger bl.a. med att polismän i sin dagliga gärning ofta måste ingripa med användande av tvångsmedel. I själva verket är det ett villkor för att polismän skall rätt kunna fullgöra sina uppgifter att de åtnjuter allmänhetens förtroende. En förutsättning för ett sådant förtroende är att polismännen är oförvitliga.

Enligt 2 § samma kapitel i 1976 års LOA kunde avskedande också ske, i stället för beslut om disciplinpåföljd, om arbetstagaren genom annan handling än brott begått grov tjänsteförseelse som visar att han uppenbarligen är olämplig att inneha anställningen. I avgörandet AD 1996 nr 78, varvid 1976 års LOA tillämpades, uttalade domstolen med anledning av den bestämmelsen följande. Det synsätt som ligger bakom uttalandena i 1981 års avgörande bör vara vägledande även när grunden för avskedande är en annan gärning än brott, dvs. vid grov tjänsteförseelse. Det avgörande är huruvida polismannen har visat sig vara uppenbarligen olämplig att inneha sin anställning.

Uttalandena, som alltså avser antingen att brott begåtts – i eller utom tjänsten – eller att arbetstagaren gjort sig skyldig till grov tjänsteförseelse, får anses innebära att de särskilda förhållanden som råder inom den offentliga verksamheten skall beaktas vid en tillämpning av 18 § anställningsskyddslagen.

Den enskildes yttrandefrihet

Enligt 2 kap. 1 § 1 regeringsformen är varje medborgare gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet, varmed avses frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Med yttrandefrihet avses i princip rätten att i varje situation när som helst ge uttryck åt sin mening eller sina känslor med vilka medel som helst, t.ex. i skrift (se bl.a. Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna s. 83 ff.). Yttrandefriheten skyddar således även yttranden som bedöms som obekväma och olämpliga. Yttrandefriheten utgör en av de s.k. positiva opinionsfriheterna som anges i 2 kap. 1 § 1–6 regeringsformen. De utgör väsentliga förutsättningar för den fria åsiktsbildningen och de har därmed en central ställning i svensk demokrati. Vissa slag av yttranden som utgör led i vissa brott faller dock utanför grundlagsskyddet. Den grundlagsfästa yttrandefriheten får, på närmare angivna grunder, begränsas genom lag eller genom annan författning efter bemyndigande i lag. I artikel 10 i europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som sedan den 1 januari 1995 gäller som lag här i landet, finns också bestämmelser om yttrandefrihet.

Hur skall innehållet i e-postmeddelandena bedömas?

E-postmeddelandena innehåller uttalanden som varit föremål för straffrättslig prövning vid Malmö tingsrätt. Åklagaren väckte åtal mot B.L. för hets mot folkgrupp.

Åklagaren gjorde gällande att B.L. genom att skicka e-postförsändelser med nedan citerat innehåll hade spritt meddelanden som uttrycker missaktning för folkgrupp eller annan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung.

”Du och I.R. behandlar dom gamla svenskarna som slitit och byggt upp vårt fosterland som parasiter och lägger hellre mina skatte kronor på att hjälpa kriminelle Mohammed på Rosengård”. (I brevet till E.B.).

”Du måste naturligtvis ändra inriktningen på ekonomin och låta mer pengar gå till åldrvården. Dra in på ditt gigantiska understöd till alla jävla blattar i Malmö (läs Rosengård) och låt svenskarna som jobbat och slitit i ett helt liv för att bygga upp Sverige att få ta del av vårt välstånd.”
 --- ”Hoppas att du själv blir gammal o svag ganska snart och blir beroende av hjälp. Fy fan vad jag hatar dig och ditt jävla sosseparti. Jag kräver att du tar en del av pengarna som du och dina jävla sossekolleger lägger på kriminelle Mohammed i Rosengård och satsar dom på våra svenska pensionärer istället.” (I brevet till I.R.).

Malmö tingsrätt ogillade åtalet för hets mot folkgrupp genom dom den 11 oktober 2005. Domen har vunnit laga kraft. Av tingsrättens domskäl framgår att domstolen fann det visat att B.L. – genom att skicka e-postmeddelandena som därigenom blev offentliga handlingar – hade spritt meddelanden som innehåller sådana uttalanden som är uttryck för straffbar missaktning för en sådan grupp personer som skyddas av bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Emellertid ogillades åtalet då tingsrätten inte fann styrkt

att B.L. haft uppsåt att sprida meddelandena. Enligt tingsrätten var det inte klarlagt att B.L. insett att e-postmeddelandena skulle bli offentliga och inte heller att det varit B.L:s avsikt att meddelandena skulle läsas av andra än adressaterna eller att han varit likgiltig för om meddelandena skulle läsas av andra.

I Arbetsdomstolen har staten hävdat att omständigheterna – trots den frikännande brottmålsdomen – varit sådana att avskedandet av B.L. varit lagligen grundat. Staten har därvid bl.a. gjort gällande att B.L. i e-postmeddelandena dels har uttryckt missaktning och förakt för personer med annan etnisk bakgrund, dels på ett gravt nedlåtande, kränkande, otillbörligt och hotfullt sätt angripit en tjänsteman och en vald förtroendeman på hög nivå. Staten har inte påstått att B.L. haft i uppsåt att e-postmeddelandena skulle spridas. Staten har således inte påstått att B.L:s agerande utgjort brottslig gärning.

Uttryckt missaktning och förakt för personer med annan etnisk bakgrund?

Förbundet har bestritt att ordvalet i meddelandena skulle ge uttryck för främlingsfientliga åsikter. Vidare har förbundet hävdat att det inte har varit B.L:s avsikt att uttrycka missaktning för någon person eller för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung.

B.L. har berättat följande. Med uttrycket ”kriminelle Mohammed” har han avsett ett antal bestämda individer och inte en obestämd grupp av personer. Uttrycket ”alla jävla blattar i Malmö (läs Rosengård)” var ett sätt att uttrycka en svordom. Han är inte rasist och ångrar att han uttryckte sig som han gjorde.

För hets mot folkgrupp döms, enligt 16 kap. 8 § brottsbalken, den som – i uttalande eller i annat meddelande som sprids – hotar eller uttrycker missaktning för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på bl.a. etniskt ursprung. Bestämmelsen utgör en begränsning av den i regeringsformen grundlagsfästa yttrandefriheten, närmast med hänvisning till allmän ordning och säkerhet. Bestämmelsen tar sikte på angrepp som riktas mot kollektivt bestämda grupper och kollektiv av sådana grupper (t.ex. ”befolkningsgruppen invandrare”), något som i lagtexten markeras genom ordvalet ”folkgrupp eller annan sådan grupp av personer”, se prop. 1981/82:58 s. 44–45. Även indirekta uttryck för missaktning faller inom det straffbara området (jfr NJA 1982 s. 128). Alla uttalanden av nedsättande eller förnedrande natur omfattas dock inte. Uttalanden som inte kan anses överskrida gränserna för en saklig och vederhäftig kritik av vissa grupper faller utanför det straffbara området.

Malmö tingsrätt gjorde bedömningen att B.L. genom att använda uttrycken ”kriminelle Mohammed på/i Rosengård” och uttrycket ”alla jävla blattar i Malmö (läs Rosengård)” pekat ut en sådan grupp som skyddas av bestämmelsen om hets mot folkgrupp. Tingsrätten kom också fram till att de uttalanden som B.L. gjort var nedvärderande och kränkande och att de utgjorde sådana uttryck för missaktning som kunde medföra straffansvar.

Oavsett hur uttalandena skall bedömas straffrättsligt gör även Arbetsdomstolen bedömningen att B.L:s uttalanden är att bedöma som uttryck för missaktning för personer med anspelning på etniskt ursprung.

På ett gravt nedlåtande, kränkande, otillbörligt och hotfullt sätt angripit en tjänsteman och en vald förtroendeman på hög nivå?

I e-postmeddelandena har B.L. utöver vad som framgår av ovan citerade uttalanden uttryckt sig enligt följande.

”Jag vill kräkas på dig ditt jävla sosseas!!!!!!!!!! Du o R. är några jävla svin som inte borde fötts till världen.”

Arbetsdomstolen anser att e-postmeddelandena innehåller ord och formuleringar riktade till E.B. och I.R. som måste anses vulgära och opassande. Det är fråga om uttryckssätt som utan tvekan måste uppfattas som nedlåtande och sårande för varje person som utsätts för dem. Arbetsdomstolen instämmer alltså i statens uppfattning att uttalandena har varit nedlåtande, kränkande och otillbörliga.

Staten har även anfört att uttalandena varit hotfulla till sin karaktär. Enligt staten har detta kommit till uttryck genom att B.L. hänvisat till sin ställning som polisinspektör och befäl. Staten har också hänvisat till de hot och brottsliga angrepp som riktats mot I.R. i tiden efter B.L:s e-postmeddelanden.

I det andra e-postmeddelandet skriver B.L. följande. ”Jag heter B.L. och jobbar som polisinspektör i Malmö sedan många år. Är för närvarande yttre befäl och chef för samtliga poliser i Malmö som jobbar i yttre tjänst.”

B.L. har berättat bl.a. följande. Orden bara flög ur honom. Han hyser inget agg till de två personerna i fråga. Han har inte avsett att hota I.R. på något sätt. Han skäms för att han uttryckte sig på det sätt han gjorde.

I.R. har berättat bl.a. följande. I det första e-postmeddelandet sägs bl.a. att han och E.B. inte borde ha fötts till världen. Han anser sig inte vara en lättskrämd person och tog därför inte särskilt illa vid sig av just det uttalandet. Det gav honom egentligen bara intrycket att avsändaren var en person i obalans. Det andra e-postmeddelandet var emellertid annorlunda. Det började i lugn ton, men redan efter något stycke fanns hatyttringar som kombinerades med krav på att allmänna medel skulle omfördelas på visst sätt samtidigt som avsändaren hänvisade till att han var polis med befälsställning. Det meddelandet skrämde honom. Det är just kombinationen av hatyttringar och politiska krav som är obehaglig för honom själv och för många förtroendevalda. Han blev också mycket bekymrad över att avsändaren tydligen var en polis som var befäl över andra polismän; det är ju en yrkeskår som har till uppgift att skydda varje medborgare inklusive honom själv. Efter de två e-postmeddelandena fick han ta emot ytterligare andra meddelanden som kom från andra avsändare. Dessa meddelanden innehöll bl.a. allvarliga hot mot honom själv. I det sammanhanget inträffade också flera allvarliga händelser,

bl.a. avlossades skarpladdade vapen mot hans bostad och hakkors målades på fasaden till bostaden. Hoten och händelserna har varit pressande och flera förtroendevalda har känt rädsla. Som han ser det har innehållet i de två e-postmeddelandena från polismannen legitimerat de hot och händelser som inträffade i tiden efter att de sändes.

Arbetsdomstolens bedömning.

Meddelandena kan inte anses innehålla något direkt hot mot person eller egendom, vilket staten inte heller påstått. B.L. har berättat att han med uppgiften om att han var polis och yttre befäl på intet sätt ville uttrycka något hot utan att han genom den upplysningen ville berätta att han genom sitt arbete hade erfarenhet av hur samhällets resursers används. Arbetsdomstolen finner inte att texten ger intrycket av att hänvisningen till hans ställning som yttre befäl är direkt kopplad till kravet på omfördelning av resurser. Domstolen finner därför inte anledning att ifrågasätta B.L:s uppgift om anledningen till att han upplyste om att han var polis. Uttalandena kan därför inte heller betecknas som förtäckta hot. Det är i och för sig förståeligt att I.R. sätter de händelser som inträffade i tiden efter e-postmeddelandena i samband med dessa, men det påverkar inte bedömningen av B.L:s uttalanden som sådana. Tonen i e-postmeddelandena är dock mycket obehaglig och kan på så sätt betecknas som hotfull.

I anställningen?

Staten har hävdatt att den omständigheten att B.L. hänvisat till sin polisiära befälsställning innebär att bestämmelserna i 4 kap. polisförordningen är tillämpliga på hans agerande. Häri får förstås att staten gör gällande att B.L. har agerat i anställningen eller att agerandet i vart fall har sådant samband med anställningen att det skall beaktas vid bedömningen.

Arbetsdomstolen konstaterar att e-postmeddelandena saknar varje samband med något polisarbete och att de sänts från B.L:s bostad när han inte varit i tjänst. B.L:s agerande har således inte skett i anställningen.

Arbetsdomstolen har i flera avgöranden om uppsägning och avskedande, emellertid gjort bedömningen att det faktum att det har varit fråga om ett händelseförlopp under arbetstagarens fritid inte har hindrat att arbetstagaren har sidosatt de åligganden som följer av anställningen (se t.ex. AD 1992 nr 86 och 1998 nr 145). Arbetsdomstolen berör denna frågeställning i det följande.

Har det funnits skäl för avskedandet?

Det har inte påståtts att den grundlagsskyddade yttrandefriheten inte skulle kunna göras gällande mot staten i dess egenskap av arbetsgivare. Någon sådan slutsats finns det enligt Arbetsdomstolens mening inte heller utrymme för (jfr beträffande statligt anställda AD 1991 nr 106 och 1995 nr 122).

Staten har inte ifrågasatt att B.L. genom att sända e-postmeddelandena utnyttjat sin grundlagsskyddade yttrandefrihet. Meddelandena får anses ha – oavsett ordval och formuleringar – syftat till att uttrycka synpunkter på den åldringsvård som staden bedrev samt på hur allmänna medel skulle användas. Meddelandena har riktat sig till för frågorna relevanta personer i staden – en ledande politiker och en för åldringsvården ansvarig tjänsteman.

Staten har emellertid gjort gällande att B.L:s uttalanden, så som de formulerats tillsammans med upplysningen om att han var polisinspektör och det faktum att meddelandena blev spridda i egenskap av allmänna handlingar, varit ägnade att på ett mycket allvarligt sätt skada förtroendet för B.L. som polis och allmänhetens förtroende för Polismyndigheten i Skåne. Som Arbetsdomstolen uppfattat statens talan är det just uttalandena i sig och den förtroendeskada som därmed uppstått som varit avgörande för beslutet att avskeda B.L.

Förbundet har bestritt att förtroendet för B.L. som polis skulle anses vara förverkat. Som Arbetsdomstolen uppfattat förbundet menar förbundet även att det är en omständighet som i sig inte heller skall beaktas vid bedömningen av om arbetsgivaren haft skäl för åtgärden att skilja arbetstagarer från sin anställning.

Den här aktualiserade frågeställningen om arbetsrättsliga åtgärder mot offentligt anställda till följd av förhållanden med anknytning till grundlagsskyddade fri- och rättigheter har behandlats av Arbetsdomstolen i tidigare avgöranden, se AD 1991 nr 106, 1995 nr 122, 2000 nr 76 och 2003 nr 51.

Av vad domstolen uttalat i domarna kan den slutsatsen dras att det finns ett utrymme för att vidta åtgärder med anledning av allvarliga samarbetssvårigheter, även om dessa ytterst har sin grund i att en arbetstagare utnyttjat sina grundlagsfästa fri- och rättigheter. Något påstående om att B.L:s uttalanden lett till samarbetssvårigheter eller andra påtagliga problem på arbetsplatsen finns dock inte i målet.

Frågan i AD 1991 nr 106 rörde rättsenligheten av en omplacering av en vårdare vid ett häkte sedan han bl.a. gjort vissa uttalanden i ett par tidningsintervjuer varvid han bl.a. förklarar att han delade de åsikter som omfattas av föreningen Bevara Sverige Svenskt (BSS) och uppgav att 100 procent av hans arbetskamrater delade hans åsikter. Staten gjorde i målet bl.a. gällande att häktet är beroende av allmänhetens och andra myndigheters förtroende för att verksamheten bedrivs på ett riktigt sätt och att omplaceringen av vårdaren var en befogad åtgärd för att bevara detta förtroende. Arbetsdomstolen uttalade bl.a. följande.

Det kan enligt arbetsdomstolens mening knappast förnekas att kriminalvårdsstyrelsen med det här åberopade argumentet har pekat på ett problem av betydelse. I många fall råder det visserligen inte någon tvekan om den rättsliga bedömningen. Enighet råder t.ex. om att en myndighet inte får ingripa mot en tjänsteman under åberopande av att tjänstemannen har förorsakat störningar i verksamheten eller skadat förtroendet för myndigheten genom att i en tidningsartikel rikta kritik mot myndigheten

eller uttala åsikter om hur dess verksamhet bör bedrivas. Det är emellertid i och för sig inte svårt att ange exempel på situationer i vilka en hos en myndighet anställd arbetstagares åsikter och offentligt gjorda uttalanden kan ge upphov till en mer svårbedömd intressekollision. Möjligen måste dock sådana exempel ta sikte på ytterlighetssituationer för att verkligen kunna föranleda tvekan i rättstillämpningen. I motsvarande mån har de måhända sällan praktisk betydelse.

Arbetsdomstolen har inte anledning att i detta mål gå djupare in på detta ämne. För att belysa vad som åsyftas bör dock nämnas några exempel. Man kan sålunda för exemplens skull fråga sig hur situationen skall lösas om det blir känt att en tjänsteman inom kriminalvården eller hos invandrarverket med en utpräglad förtroendeställning och direkt ansvar för myndighetens beslut tillhör eller sympatiserar med en öppet rasistisk organisation utan att därmed göra sig skyldig till brott. Särskilda hänsyn kan behöva tas i ett fall som har viss anknytning till den nu förevarande tvisten utan att saken närmare har berörts av kriminalvårdsstyrelsen, nämligen när de som är föremål för en myndighets verksamhet befinner sig i en särskilt utsatt och ömtålig situation och därmed är särskilt beroende av att kunna känna förtroende för dem som ansvarar för verksamheten.(...)

Att säga något allmängiltigt om hur en myndighet får och bör handla i olika tänkbara fall av denna art är knappast möjligt. Uppenbart är dock att den enskilde arbetstagarens grundlagsskyddade fri- och rättigheter måste respekteras och att de åtgärder som vidtas inte får ha karaktär av bestraffning eller något slags sanktion mot arbetstagaren för att han eller hon har utnyttjat sin rätt. Rimligen finns det likväl fall i vilka det med hänsyn till omständigheterna får anses godtagbart att arbetstagaren omplaceras till en annan arbetsplats eller andra arbetsuppgifter, åtminstone om arbetsförhållandena och anställningsvillkoren i övrigt inte förändras på något för arbetstagaren ingripande sätt. I andra fall kan de rättsliga förutsättningarna även för en sådan åtgärd saknas.

I vad gäller omplaceringen av Lars H kan emellertid enligt arbetsdomstolens mening anstaltsledningens handlande inte försvaras på det sätt som kriminalvårdsstyrelsen har velat göra. Innebörden av styrelsens ståndpunkt får uppfattas så att det av hänsyn till förtroendet för häktet och dess verksamhet var befogat att omplacera Lars H på det sätt som skedde oavsett att inga anmärkningar fanns mot hans sätt att behandla de intagna och även om det inte skulle finnas fog för misstankar mot honom i det avseendet. I den utsträckning det över huvud finns utrymme för ett sådant synsätt måste emellertid i varje fall krävas att myndighetens bedömning bygger på faktiska och klarlagda förhållanden och inte på obekräftade uppgifter eller rykten. Domstolen har som tidigare har framgått att utgå från att Lars Hs egen redogörelse för sina åsikter och uttalanden är riktig. Med den utgångspunkten har det enligt domstolens mening inte funnits fog för att omplacera Lars H under hänvisning till att allmänhetens och andra myndigheters förtroende för häktet krävde det. Det kan då lämnas öppet om en omplacering hade kunnat vara motiverad under andra förhållanden.

Arbetsdomstolen övergår härefter till bedömningen av avskedandet av B.L.

Som Arbetsdomstolen funnit har B.L. i e-postmeddelandena givit uttryck för missaktning för personer med anspelning på etnisk bakgrund och på ett nedlåtande, kränkande, otillbörligt och hotfullt sätt angripit en tjänsteman och en vald förtroendeman i Malmö stad. Fråga är om det enbart med hänsyn till innehållet i e-postmeddelandena varit befogat att avskeda honom.

B.L. har i det ena meddelandet hänvisat till sin polisiära ställning. Detta faktum är av betydelse vid bedömningen. Det är klart olämpligt att en polisman framhåller att han är polis samtidigt som han uttrycker sig på det sätt som B.L. gjort. Det är inte svårt att inse att förtroendet för honom då ifrågasätts och att en sådan händelse kan försvåra och skada polisens arbete med att motverka främlingsfientlighet.

Staten har också pekat på att det gick mer än ett dygn mellan e-postmeddelandena och att i vart fall det andra meddelandet därför inte kan ursäktas med att det skulle ha sänts i hastigt mod. Arbetsdomstolen instämmer i den bedömningen.

Vid bedömningen bör därutöver följande beaktas.

Som angetts ovan har B.L. genom att sända e-postmeddelandena utnyttjat sin yttrandefrihet och till en ledande politiker och ansvarig tjänsteman framfört synpunkter på åldringsvård och användningen av skattemedel. B.L:s agerande har inte bedömts som brottslig gärning. Arbetsdomstolen har att utgå från bedömningen att B.L. inte insåg och inte avsåg att meddelandena skulle få spridning. E-postmeddelandena saknar varje samband med något polisarbete och de har sänts från B.L:s bostad när han inte varit i tjänst.

Som Arbetsdomstolen uttalat i 1991 års avgörande måste den enskilde arbetstagarens grundlagsskyddade fri- och rättigheter respekteras och de åtgärder som vidtas får inte ha karaktär av bestraffning eller något slags sanktion mot arbetstagaren för att han eller hon har utnyttjat sin rätt. Likväl måste det finnas situationer där det med hänsyn till omständigheterna får anses godtagbart att ändå vidta arbetsrättsliga åtgärder mot en arbetstagare på grund av omständigheter som har samband med att han eller hon utnyttjat sina grundlagsfästa fri- och rättigheter.

Såvitt avser B.L:s fall har det från statens sida inte riktats några anmärkningar mot det sätt på vilket B.L. fullgjort sina arbetsuppgifter vare sig före eller efter de aktuella händelserna. Staten har inte ens påstått att det skulle föreligga risk för att B.L. i sin tjänsteutövning inte skulle behandla alla lika oavsett etniskt ursprung eller på annat sätt i anställningen inte skulle leva upp till de etiska krav som bör ställas på en polis. Det har inte påståtts att det inträffade skulle ha lett till samarbetssvårigheter eller andra påtagliga problem på arbetsplatsen. Polisinspektören B-O.A. och poliskommissarien J.S. har beskrivit B.L. som en kompetent, duglig och omtyckt kollega. De har beskrivit honom som en utpräglad lugn person och de har uppgett att de inte hört honom någonsin uttala några främlingsfientliga åsikter eller hört talas om att han i arbetet eller annars skulle ha gett uttryck för sådana åsikter.

Sammanfattande bedömning.

Polisen måste åtnjuta allmänhetens förtroende för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Ett grundläggande krav är att polisen behandlar alla lika, med värdighet och respekt och utan särbehandling.

B.L. har genom att sända e-postmeddelandena utnyttjat sin yttrandefrihet men formulerat sig på ett sätt som varit klart olämpligt. Genom formuleringarna har B.L. uttryckt missaktning för människor på grund av deras etniska ursprung och vänt sig till stadens företrädare i ordalag som är ovärdigt ett inlägg i en debatt.

Staten har inte gjort gällande att B.L:s agerande utgjort brottslig gärning. Det har inte påståtts att B.L. insåg eller avsåg att meddelandena skulle få spridning. Agerandet har inte haft något direkt samband med anställningen. Det har inte funnits några som helst anmärkningar mot B.L:s sätt att utföra sina arbetsuppgifter. Staten har inte ens påstått att det skulle föreligga risk för att B.L. i sin tjänsteutövning inte skulle behandla alla lika oavsett etniskt ursprung eller att han i arbetet inte skulle leva upp till de etiska krav som bör ställas på en polis. Staten har inte gjort gällande att det inträffade lett till t.ex. samarbetsproblem på arbetsplatsen. Mot denna bakgrund har det enligt Arbetsdomstolens mening inte funnits tillräckliga skäl för att skilja B.L. från anställningen med hänvisning till att staten inte längre har förtroende för honom som polis och inte heller med hänvisning till att allmänhetens förtroende för polisen krävde det.

Arbetsdomstolen finner sammanfattningsvis att det inte funnits tillräckliga skäl för att avskeda B.L. B.L:s agerande kan mot den angivna bakgrunden inte heller anses utgöra saklig grund för uppsägning.

Sammanfattning och rättegångskostnader

Arbetsdomstolen har kommit fram till att det inte funnits tillräckliga skäl för avskedande eller saklig grund för uppsägning av B.L. Förbundets yrkande om ogiltigförklaring av avskedandet skall därför bifallas. Staten är också skyldig att betala allmänt skadestånd till B.L. för den kränkning som avskedandet inneburit. Arbetsdomstolen finner att beloppet skäligen bör bestämmas till 80 000 kr.

Vid denna utgång skall staten förpliktas ersätta förbundet för rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förklarar avskedandet av B.L. ogiltigt.
2. Arbetsdomstolen förpliktar staten genom Rikspolisstyrelsen att till B.L. betala allmänt skadestånd med åttiotusen (80 000) kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 23 mars 2006 till dess betalning sker.

3. Arbetsdomstolen förpliktar staten genom Rikspolisstyrelsen att ersätta Polisförbundet för rättegångskostnader med etthundranittoåttatusensexhundra trettiosju (198 637) kr, varav 189 025 kr avseende ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Sören Öman, Kurt Eriksson,
Agne Werneskog, Håkan Torngren, Jan Sjölin och Henry Sjöström.
Enhälligt.

Sekreterare: Inge Karlström